

Prijsstabiliteit: waarom is dat belangrijk voor jou?

Voorlichtingsbrochure voor leerlingen

Wat kun je kopen voor €10? Wat dacht je van twee cd-singles, of misschien een maandabonnement op je favoriete blad?

Maar heb je er ooit over nagedacht hoe dit kan? Hoe kan het dat je een stukje papier kan inwisselen voor een product of dienst? Immers, een bankbiljet zelf kost maar een paar eurocent om te maken.

Vertrouwen heeft waarde

Dus waarom is dat stukje papier zoveel waard? Het is eenvoudig een kwestie van vertrouwen. Als je beste vriend of vriendin €10 van je leent, weet je dat hij of zij dat zal terugbetalen. Met een stabiele munt als de euro kun je er eveneens van op aan dat je altijd goederen en diensten kunt kopen ter waarde van het bedrag dat op het bankbiljet staat afgedrukt. Als je geld echter fors in waarde zou dalen, zou je je vertrouwen erin verliezen. Geld heeft waarde omdat mensen er vertrouwen in hebben.

Geld gebruiken is slimmer dan dingen ruilen

Stel je eens voor dat er geen geld was. Mensen zouden moeten kopen en verkopen door middel van ruilhandel.

Als jouw bakker naar de kapper zou willen in ruil voor vijf broden, dan zou hij eerst een kapper moeten vinden die die vijf broden zou willen accepteren in ruil voor zijn diensten. En als de kapper vervolgens een paar schoenen zou willen, zou hij een eigenaar van een schoenenwinkel moeten vinden die bereid is een knipbeurt te accepteren in ruil voor schoenen.

We zouden allemaal iemand moeten vinden die interesse heeft in datgene wat wij in de aanbieding hebben, en die ons datgene zou kunnen bieden wat wij er voor terug willen hebben. En zelfs al zouden we deze persoon vinden, dan zouden we het nog steeds eens moeten worden over de juiste ruilverhouding tussen een brood en een knipbeurt, tussen een knipbeurt en een paar schoenen, etc.

Geld maakt het leven in drie opzichten gemakkelijker. Ten eerste, het is een ruilmiddel – behoeften of wensen hoeven niet langer op elkaar te worden afgestemd zoals in een economie gebaseerd op ruilhandel. Ten tweede, geld is een rekeneenheid – prijzen worden uitsluitend aangeduid in geldeenheden, en niet in goederen of diensten. En tenslotte, geld is een manier om „waarde op te slaan” – mensen kunnen het opsparen, zodat ze er in de toekomst dingen mee kunnen kopen.

Prijstabiliteit en de waarde van je geld

Prijstabiliteit betekent dat je geld in de loop der tijd zijn waarde behoudt. Dit is van belang als je bijvoorbeeld je geld wilt opsparen om er later dingen mee te kopen. Hoe zou je het vinden als je € 10 had gespaard om twee cd-singles mee te kopen en je bij de winkel tot de ontdekking komt dat de prijs gestegen is naar € 12? En dat, als je vervolgens terugkomt met € 12, de prijs is gestegen naar € 14? Gelukkig stijgen prijzen doorgaans niet zo snel (zie de inflatietabel op pagina 14 en 15).

Hoe prijsveranderingen worden gemeten

Gegevens over consumptieprijzen – die we gebruiken ter controle van de prijsstabiliteit – worden eens per maand verzameld door gebruik te maken van een zogenoemd „boodschappenmandje”. Dit mandje bevat een breed assortiment producten die een doorsneegezin doorgaans consumeert. De totale prijs van het „boodschappenmandje” wordt, als maatstaf van het algemene prijsniveau, vervolgens op gezette tijden gecontroleerd om te kijken of de prijzen zijn gestegen (of, in zeldzame gevallen, gedaald).

Inflatie, deflatie en prijsstabiliteit

Inflatie is een stijging van het algemene prijsniveau. Eenvoudig gezegd, inflatie ontstaat wanneer er te veel geld is en er te weinig goederen zijn om met dat geld te kopen. Prijzen kunnen om verschillende redenen stijgen. Stel dat er bijvoorbeeld slechts één cd over is in de winkel, en jij en al je vrienden willen deze kopen. De winkelier zal waarschijnlijk de prijs van de cd verhogen omdat hij weet dat de vraag groot is en hij er meer geld voor kan krijgen.

Ook kan een product duurder worden als de productiekosten ervan stijgen. Als de energieprijzen stijgen, dan zullen de kosten om jouw cd te produceren eveneens toenemen en zal de producent zijn groothandelsprijzen verhogen om te voorkomen dat hij verlies maakt. Om dezelfde reden zal de winkelier op zijn beurt proberen deze prijsstijging door te berekenen aan jou.

In beide voorbeelden is de waarde of "koopkracht" van je €10 gedaald, aangezien die niet meer genoeg zijn om er twee cd-singles van te kopen. We kunnen echter alleen van inflatie spreken als dit zou gelden voor de totale prijs van dat brede assortiment van producten in het „boodschappenmandje”, en niet slechts voor één product.

Deflatie is het tegenovergestelde van inflatie, namelijk een situatie waarbij het algemene prijsniveau in de loop der tijd daalt. Dit kan het gevolg zijn van een geringe vraag naar goederen en diensten, wat bedrijven ertoe dwingt hun producten tegen lagere prijzen te verkopen.

Prijzen worden stabiel geacht als zij in de loop der tijd gemiddeld niet stijgen (zoals in perioden van inflatie) en niet dalen (zoals in perioden van deflatie). Als je bijvoorbeeld nu met €50 ruwweg hetzelfde „boodschappenmandje” kan kopen als één of twee jaar geleden, dan kun je spreken van een stabiel algemeen prijsniveau.

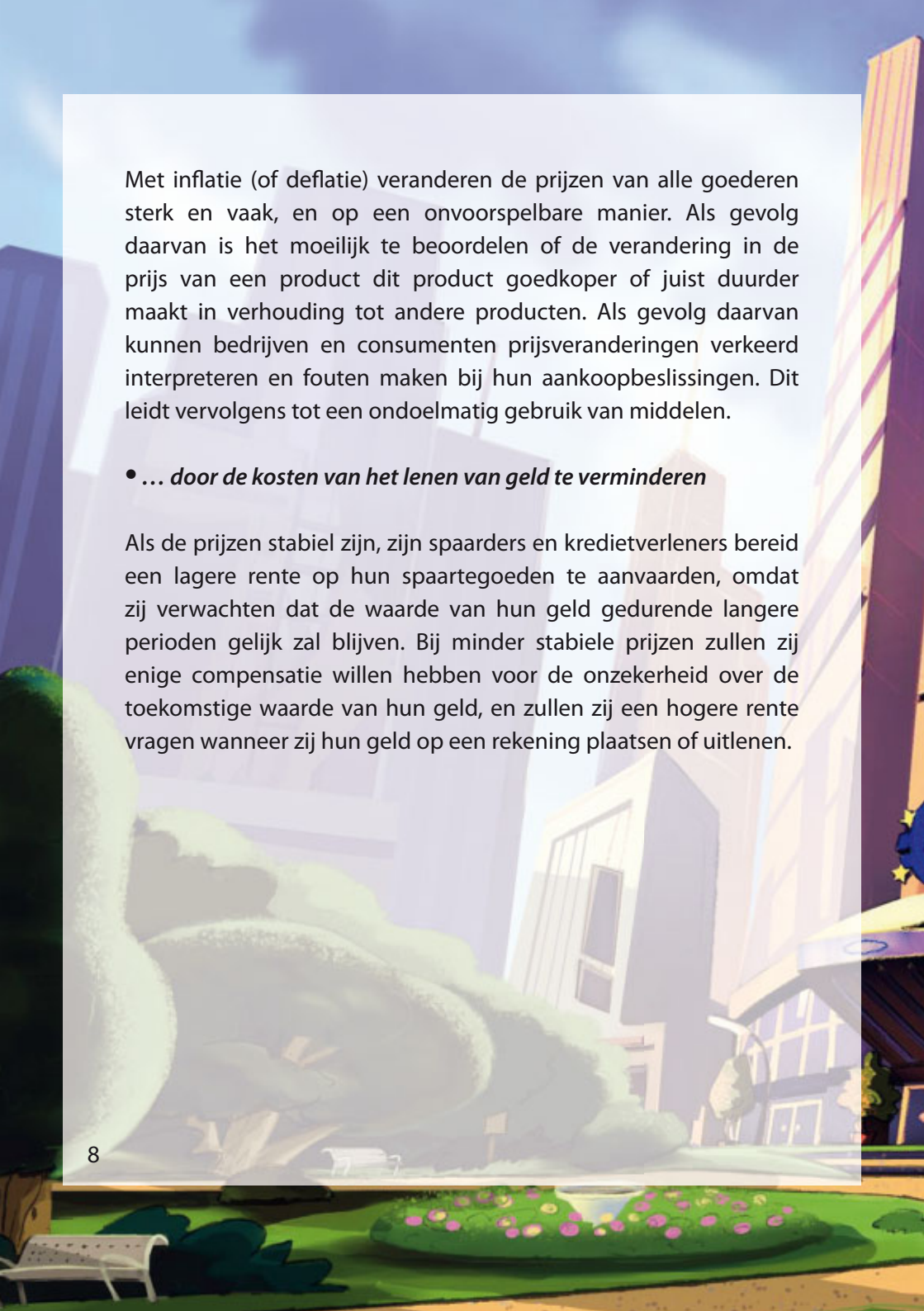
Prijsstabiliteit bevordert economische groei en werkgelegenheid...

- ... *doordat het makkelijker wordt prijzen te vergelijken*

Een stabiel prijsniveau maakt het vergelijken van prijzen makkelijker, en daarmee de keuze welke goederen of diensten je wilt kopen.

Wanneer de prijzen stabiel zijn, kom je er makkelijk achter of de prijs van de coolste spijkerbroek is gestegen in vergelijking met die van de nieuwste sportschoenen. Dat maakt het voor jou als consument mogelijk tot betere keuzes te komen over wat je met je geld wilt kopen.

Hetzelfde geldt voor bedrijven bij het nemen van weloverwogen investeringsbeslissingen. De beschikbare middelen kunnen dan op de meest productieve wijze worden ingezet, waardoor het productiepotentieel van de economie zal toenemen.

Met inflatie (of deflatie) veranderen de prijzen van alle goederen sterk en vaak, en op een onvoorspelbare manier. Als gevolg daarvan is het moeilijk te beoordelen of de verandering in de prijs van een product dit product goedkoper of juist duurder maakt in verhouding tot andere producten. Als gevolg daarvan kunnen bedrijven en consumenten prijsveranderingen verkeerd interpreteren en fouten maken bij hun aankoopbeslissingen. Dit leidt vervolgens tot een ondoelmatig gebruik van middelen.

- ... *door de kosten van het lenen van geld te verminderen*

Als de prijzen stabiel zijn, zijn spaarders en kredietverleners bereid een lagere rente op hun spaartegoeden te aanvaarden, omdat zij verwachten dat de waarde van hun geld gedurende langere perioden gelijk zal blijven. Bij minder stabiele prijzen zullen zij enige compensatie willen hebben voor de onzekerheid over de toekomstige waarde van hun geld, en zullen zij een hogere rente vragen wanneer zij hun geld op een rekening plaatsen of uitlenen.

Als gevolg daarvan profiteren kredietnemers van lagere rentetarieven. Dit betekent lagere financieringskosten voor ondernemingen die modernere machines willen kopen en voor mensen die geld willen lenen, bijvoorbeeld om een auto of een huis te kopen. Het op deze wijze stimuleren van bedrijven om te investeren, helpt hun concurrentiekracht te vergroten en het schept extra banen. Dit is nog een reden waarom stabiele prijzen zo'n belangrijke bijdrage leveren aan economische groei en werkgelegenheid.

De sociale aspecten van prijsstabiliteit

Ook voor sociale stabiliteit is prijsstabiliteit van essentieel belang. In een door inflatie gekenmerkt klimaat veranderen de prijzen meestal op onvoorspelbare wijze, hetgeen voor mensen aanzienlijke verliezen tot gevolg kan hebben. Zo kan inflatie de waarde van iemands spaartegoeden verminderen. Juist de armste groepen in de samenleving hebben vaak het meest te lijden van inflatie, aangezien zij slechts in beperkte mate in staat zijn zichzelf te beschermen. In het verleden heeft hoge inflatie (of deflatie) vaak sociale instabiliteit veroorzaakt.

Het Eurosysteem – hoeder van prijsstabiliteit

De Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale centrale banken van het eurogebied vormen tezamen het Eurosysteem, het centrale-bankstelsel van het eurogebied (zie de kaart). Het hoofddoel van het Eurosysteem is de prijzen voor het eurogebied als geheel stabiel te houden. Het monetaire beleid van de ECB heeft tot doel de inflatie op jaarbasis in het eurogebied op een zeer laag niveau te houden, d. w. z. onder maar dicht bij 2% op de middellange termijn. Met andere woorden, jouw twee cd-singles zouden in de toekomst ongeveer hetzelfde moeten kosten als nu (zie de inflatietabel op pagina 14 en 15).

Eurogebied

 Eurogebied
 In 2007 bestaat het eurogebied uit België, Duitsland, Ierland, Griekenland, Spanje, Frankrijk, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Slovenië en Finland.

 EU-lidstaten met een bijzondere status

 Lidstaten van de EU die de euro nog niet hebben ingevoerd

Trefwoordenlijst

Consumptieprijsindex: eens per maand samengesteld met behulp van een zogenoemd „boodschappenmandje”. Voor het eurogebied wordt de Geharmoniseerde Consumptieprijsindex (HICP) gebruikt. Deze index wordt samengesteld op basis van een in het gehele eurogebied geharmoniseerde statistische methodologie.

Deflatie: een daling van het algemene prijsniveau, d.w.z. van de consumptieprijsindex.

Eurogebied: het gebied dat die lidstaten van de Europese Unie omvat waar de euro is ingevoerd als gemeenschappelijke munt.

Europese Centrale Bank (ECB): de ECB is opgericht op 1 juni 1998 en is gevestigd in Frankfurt am Main, Duitsland. Zij vormt het hart van het Eurosysteem.

Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB): de Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken van alle lidstaten van de Europese Unie (EU), ongeacht of zij de euro hebben ingevoerd of niet.

Eurostysteem: de ECB en de nationale centrale banken van die EU-lidstaten die de euro al hebben ingevoerd.

Inflatie: een stijging van het algemene prijsniveau, d.w.z. van de consumptieprijsindex.

Prijstabiliteit: het handhaven van prijsstabiliteit is het hoofddoel van het Eurostysteem. De Raad van Bestuur, het belangrijkste besluitvormende orgaan van de Europese Centrale Bank (ECB), heeft prijsstabiliteit gedefinieerd als een jaarlijkse stijging van de HICP voor het eurogebied van minder dan 2%. De Raad stelt zich tevens tot doel de inflatie op jaarbasis op de middellange termijn onder maar dicht bij 2% te houden.

Rente: het percentage extra geld dat je krijgt als je je geld uitleent aan iemand anders (of als je het op een bankrekening laat staan), of het percentage extra geld dat je moet betalen als je geld leent.

Ruilhandel: het onderling ruilen van goederen en diensten zonder daarvoor geld te gebruiken als ruilmiddel. Dit kan alleen als er een wederzijdse behoefte aan de verhandelde goederen of diensten bestaat.

Inflatietabel

1. Het effect van inflatie op de prijs van twee cd-singles die vandaag €10 kosten (na n jaar)

Jaarlijks inflatiepercentage:	1%		2%		5%		10%		30%	
	Stabiele prijzen				Inflatoir klimaat					
1 jaar later	10,10	10,20	10,50	11,00	13,00					
2 jaar later	10,20	10,40	11,03	12,10	16,90					
3 jaar later	10,30	10,61	11,58	13,31	21,97					
4 jaar later	10,41	10,82	12,16	14,64	28,56					
5 jaar later	10,51	11,04	12,76	16,11	37,13					
6 jaar later	10,62	11,26	13,40	17,72	48,27					
7 jaar later	10,72	11,49	14,07	19,49	62,75					
8 jaar later	10,83	11,72	14,77	21,44	81,57					
9 jaar later	10,94	11,95	15,51	23,58	106,04					
10 jaar later	11,05	12,19	16,29	25,94	137,86					

2. Het effect van inflatie op de koopkracht van geld

(basisjaar = 100, na n jaar bij een gegeven inflatiepercentage, in procenten)

Jaarlijks inflatiepercentage:	1%	2%	5%	10%	30%
----------------------------------	----	----	----	-----	-----

Stabiele prijzen

Inflatoir klimaat

1 jaar later	99,0	98,0	95,2	90,9	76,9
2 jaar later	98,0	96,1	90,7	82,6	59,2
3 jaar later	97,1	94,2	86,4	75,1	45,5
4 jaar later	96,1	92,4	82,3	68,3	35,0
5 jaar later	95,1	90,6	78,4	62,1	26,9
6 jaar later	94,2	88,8	74,6	56,4	20,7
7 jaar later	93,3	87,1	71,1	51,3	15,9
8 jaar later	92,3	85,3	67,7	46,7	12,3
9 jaar later	91,4	83,7	64,5	42,4	9,4
10 jaar later	90,5	82,0	61,4	38,6	7,3

EUROPESE CENTRALE BANK

EUROSYSTEM

Eurosystem

EUROSYSTEM

CENTRAL BANK &
FINANCIAL SERVICES
AUTHORITY OF IRELAND

EUROSYSTEM

BANK OF GREECE
EUROSYSTEM

BANCO DE ESPAÑA

Eurosistema

EUROSYSTÈME

BANCA D'ITALIA
EUROSISTEMA

BANQUE CENTRALE DU LUXEMBOURG
EUROSYSTEM

Eurosystem

OESTERREICHISCHE NATIONALBANK
Eurosystem

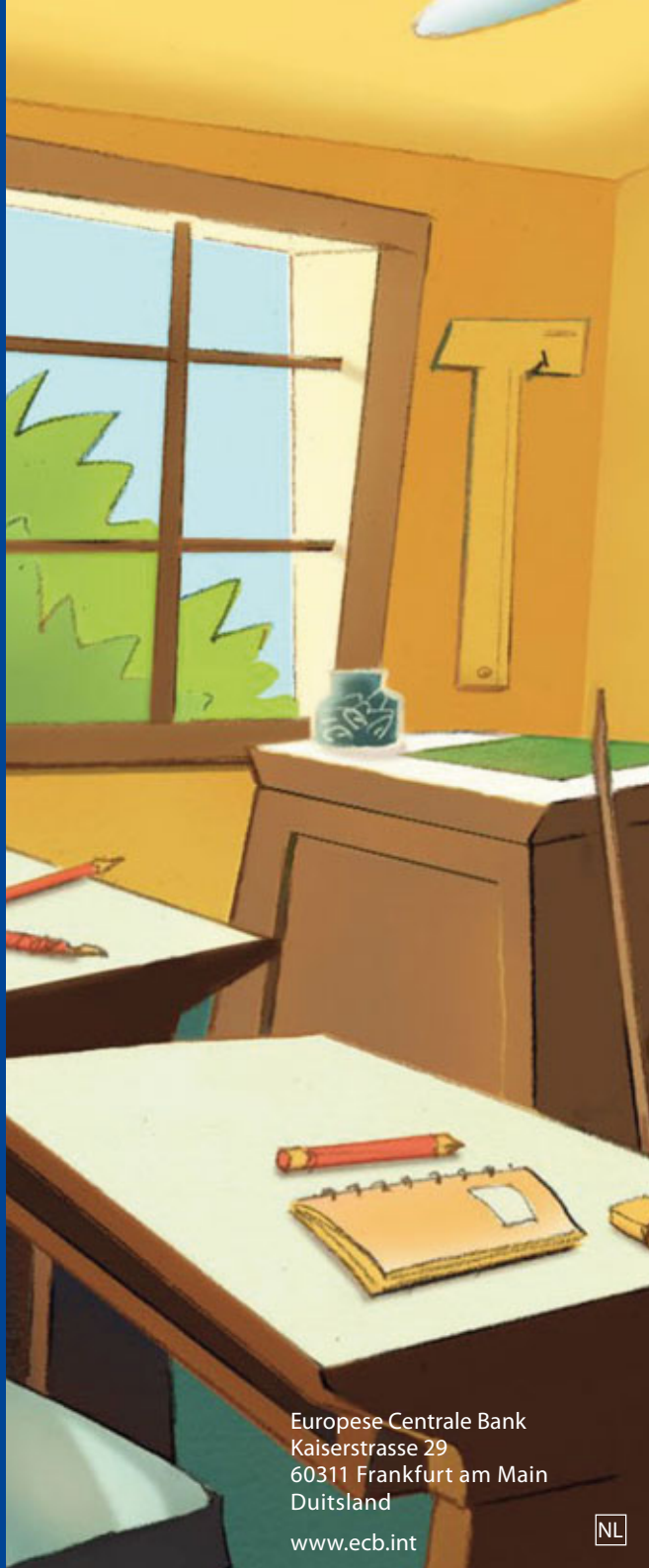
Banco de Portugal
EUROSISTEMA

**BANKA
SLOVENIJE**

BANK OF SLOVENIA
EUROSYSTEM

EUROSYSTEM

Europese Centrale Bank
Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Duitsland

www.ecb.int